

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

Du er ikke enig med dine nærmeste

Organdonation er dit eget valg. Ingen kan tvinge dig til at være det, og du bestemmer selv, hvilke organer du er villig til at donere. Men mange kan af gode grunde ikke lide at træffe beslutningen uden om deres nærmeste.

Forestil dig, at du selv går 100 % ind for organdonation, og du ønsker at donere alle dine organer, hvis ulykken en dag skulle indtræffe. Du har taget samtalen med dine forældre/din partner/dine søskende. Men de er lodret uenige. Og de synes, at det er en dårlig idé.

Ville du donere dine organer, når du dør, selvom dine nærmeste er uenige i din beslutning?

Ja, det er min krop og mit valg. Det må de bare affinde sig med.

Nej, det er jo dem, der står tilbage i en ulykkelig situation. Jeg har ikke lyst til at gøre den situation endnu mere vanskelig for dem.

Burde de efterladte blive betalt?

I Danmark er det frivilligt, om du vil registrere dig som organdonor. Du bliver ikke tvunget til at tage stilling til emnet, ligesom der heller ikke er nogen materiel gevinst ved at være organdonor. Det er noget, du gør, fordi du har lyst.

Andre steder i verden har man valgt en anden tilgang. I Israel giver de fx en sum penge til de efterladte, hvis et familiemedlem kommer til at donere et eller flere af sine organer, når han/hun dør – en løsning der kunne være til gavn, fx for familier der ikke har så mange penge.

Synes du, det ville være en god idé at indføre et økonomisk incitament for at donere sine organer?

Ja, det virker jo i mange andre sammenhænge. Hvorfor ikke anvende det her? Så får alle noget ud af situationen.

Nej, det ville uetisk at inddrage penge i forbindelse med organdonation. Og det ville så tvivl om organdonorens valg reelt var frit.

Burde det være lovpligtigt at tage stilling?

I Danmark har vi det, vi kalder **informeret samtykke**. Det betyder grundlæggende, at du selv kan vælge, om du vil tage stilling til og evt. registrere dig som organdonor på baggrund af den information, der er til rådighed om emnet.

Der findes i dag tre juridisk gyldige måder at tage stilling til organdonation på i Danmark:

- 1) Registrere dig i Organdonorregistret på sundhed.dk.
- 2) Udfylde et donorkort, som du skal bære på dig.
- 3) Fortælle dit ønske til din familie.

I dag er knap 1,2 mio. danskere registreret i Organdonationsregistret, mens cirka 2/3 af danskerne har valgt at tage stilling på en af de tre måder.

Forestil dig, at du blev tvunget til at tage stilling til organdonation i stedet for. Det kunne fx være ved, at du ikke kunne få et kørekort med mindre, at du tog stilling til organdonation.

Mener du, det ville være rimeligt at gøre det lovpligtigt at tage stilling til organdonation og påtvinge stillingtagen?

Nej, man kan ikke tvinge nogen, der er i tvivl. Skal de så tvinges til at sige nej?

Ja, man kan jo bare sige nej. Og hvis det kunne få flere til at registrere sig, kan jeg ikke se noget problem i det.

Bør livsstil påvirke retten til organdonation?

Der er i dag ingen krav til livsstil, når det kommer til retten om at modtage et organ. Lægerne vurderer selvfølgelig, om man fremadrettet vil være i stand til at passe på sit nye organ, tage den nødvendige medicin mv.

Men en organmodtager kan i princippet have levet et usundt liv; været storryger, aldrig dyrket motion, været alkoholiker eller på andre måder dyrket en livsstil, der har ført til tidlig organsvigt.

Bør man have lige ret til organdonation uanset livsstil?

Nej, hvis man selv har skyld i sit organsvigt, så bør man ryge bagerst i køen til organdonation.

Ja, som organdonor vælger man at give til dem, der har brug for det – uanset hvordan de har levet deres liv.

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

Ville du kunne give den sidste accept?

Din partner er organdonor og har givet fuld tilladelse til brug af alle sine organer i tilfælde af han/hun dør. Men han/hun har også sat kryds i "pårørendes accept". Det betyder, du som pårørende har det sidste ord. Din partner og dig har talt sammen om, at han/hun gerne vil donere sine organer, men familien kender ikke til det.

Forestil dig, at din partner kommer ud for en ulykke med et dødeligt udfald. Lægerne har gjort alt, hvad de kunne, og det er tid til, at du som pårørende skal træffe den endelige beslutning om organdonation.

Din partners familie er på ferie og kan ikke nå at hjem og tage afsked.

Ville du give dit samtykke til organdonation?

Nej, ikke uden familien når at tage ordenligt afsked.

Ja, det er vigtigt for mig at respektere min partners ønske.

Hvis man vil have, må man også give

Forestil dig, at din bedstemor er afgang ved døden. Hun har været organdonor, så længe det har været muligt, fordi hun altid har ment, at du skal gøre noget godt for andre, hvis du kan. For hende var det en hjertesag at kunne redde eller forlænge et liv.

Der står allerede en klar på ventelisten til at modtage din bedstemors lever. Personen er ikke selv registreret som organdonor og er ikke villig til at afgive sine organer i tilfælde af han/hun dør.

Bør han/hun kunne modtage organer fra din bedstemor, når han/hun ikke selv ønsker at donere sine egne?

Nej, det er hyklerisk at ville modtage fra andre uden selv at ville give.

Ja, det handler om at hjælpe andre mennesker – uanset hvem de er.

Kan man tage stilling for andre?

Din partner har ikke taget stilling til organdonation. I har heller ikke haft samtalen om det, så du kender ikke din partners reelle holdning til emnet.

Forestil dig, at din partner kommer ud for en ulykke med et dødeligt udfald. Lægerne har gjort alt, hvad de kunne, og det er tid til, at du som pårørende skal træffe den endelige beslutning om organdonation.

Ville du give samtykke til organdonation?

Ja, han/hun er jo død. Så det gør jo ikke nogen forskel for min partner længere.

Nej, det ville være et overgreb mod min partners ønske.

Hvem skal have organerne, når der ikke er nok til alle?

Organer har (næsten) ikke nogen aldersbegrænsning. Fx var den ældste person i Danmark, der har doneret et organ 92 år gammel (2019), og de fleste organdonere er i dag over 60 år.

Forestil dig, at et familiemedlem kom ud for en ulykke med døden til følge. Dit familiemedlem er registreret organdonor og har delt sit ønske med dig og resten af familien. En modtager står klar på ventelisten. Vedkommende på ventelisten er 75 år.

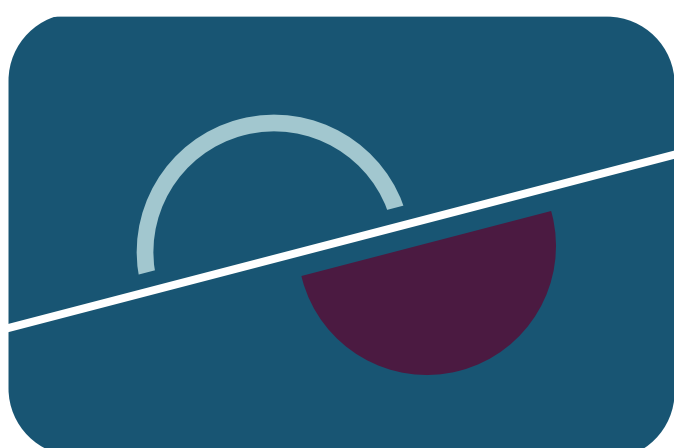
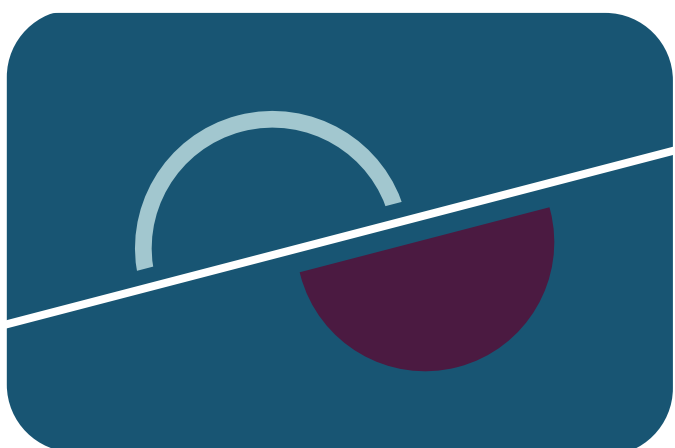
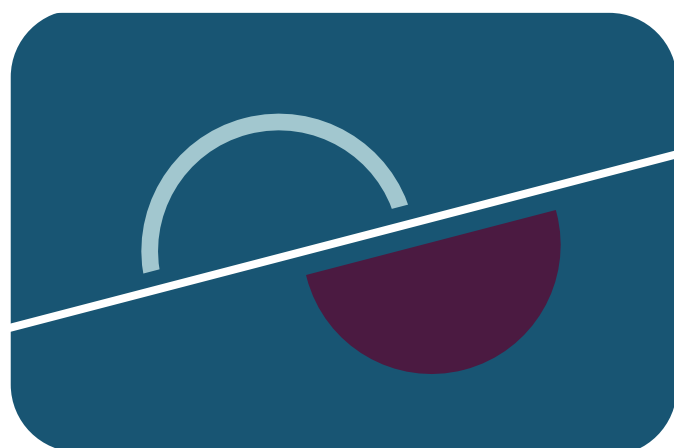
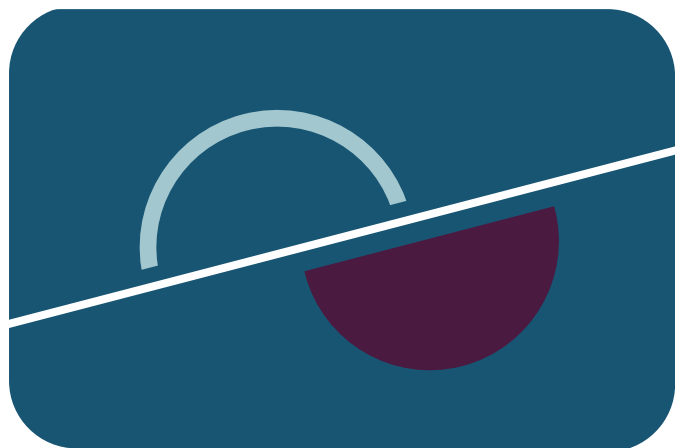
Synes du, det er rimeligt at vedkommende får forlænget sit liv med et organ fra dit familiemedlem – vel vidende, at det organ måske kunne have reddet et meget yngre liv?

Ja, man kan ikke vælge og vrage mellem menneskeliv på grund af alder.

Nej, det burde være en aldersgrænse for, hvornår man kan modtage organer.

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

**Vi må tale sammen.
Det er et spørsmål
om liv og død.**

Retten til at kende sin donor

I de fleste Europæiske lande er anonymitet et krav i forbindelse med donation fra afdøde, ligesom det er en anbefaling fra WHO. Formålet er at beskytte begge parter i donationen ligeligt for fx at undgå økonomisk afpresning eller manipulation.

I nogle lande er diskussionen om anonymitet dog blusset op. Fx har den Nationale Komité for Bioetik i Italien stemt for, at man burde åbne op for kontakt mellem donorens efterladte familie og den, der har modtaget organet, hvis begge parter ønsker det.

Burde man have ret til at vide, hvem ens donor er, hvis man modtager et organ?

Ja, det er da kun rimeligt, at man ved, hvem der har reddet ens liv, så man fx kan sige tak til personens efterladte.

Nej, det ville være urimeligt over for de efterladte, hvis de fx skulle forholde sig til, om den transplanterede levede et usundt liv med deres efterlades organ.

Retten til at vide, hvem ens pårørendes organer går til?

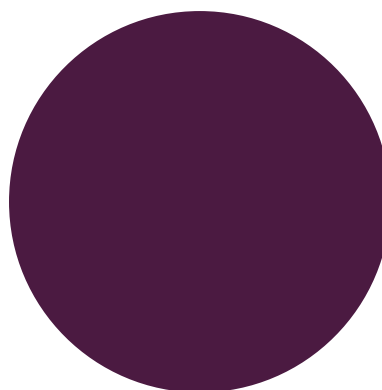
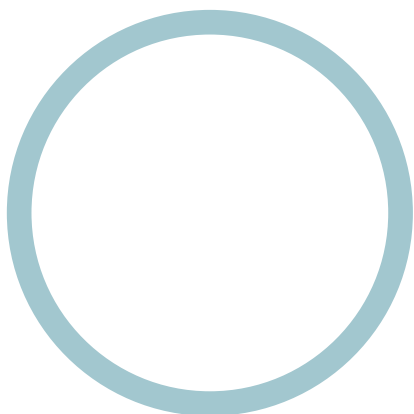
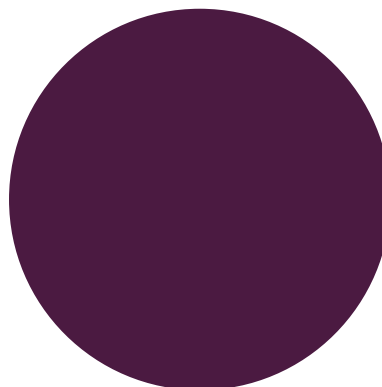
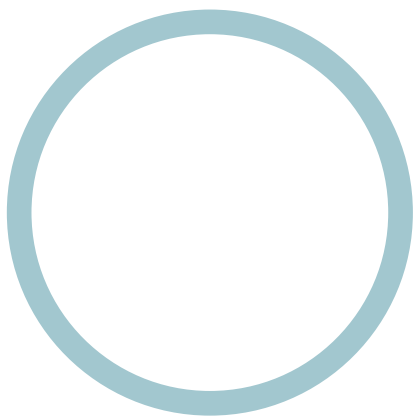
I Danmark foregår organdonation fuldstændig anonymt. Det betyder blandt andet, at du aldrig kommer til at vide, hvordan en af dine pårørendes organer er blevet anvendt, hvis personen har doneret sine organer, da han/hun døde.

Men hvad nu hvis både den efterlades familie og organmodtageren ønsker at vide, hvem hinanden er. Burde man have ret til og mulighed for at få at vide, hvem der får ens pårørendes organer?

Burde man have ret til og mulighed for at få at vide, hvem der får ens pårørendes organer?

Nej, det ville være urimeligt over for den transplanterede, hvis han/hun blev tvunget ind i en relation til donorens efterladte.

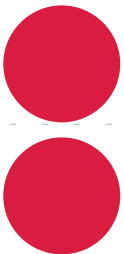
Ja, det er da kun rimeligt, at de efterladte ved, hvilket formål deres pårørendes organer har tjent, og hvem der har fået glæde af dem. har fået glæde af dem. har fået glæde af dem.

Undvige-kort

“Det har jeg ikke lyst til at tale om. Det minder mig for meget om noget, jeg for nyligt er gået igennem.”

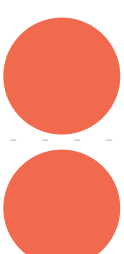

“Det er jeg ked af at høre. Det lyder svært. Hvis du får lyst til at tale om det en anden gang, kan du altid komme til mig.”

Respons-kort

Undvige-kort

“Det synes jeg er ubehageligt at skulle tænke på. Kan vi gå videre til et andet dilemma?”

“Det kan jeg egentlig godt følge dig i. Lad os tage den næste.”

Respons-kort

Undvige-kort

“Det har jeg ikke lyst til at foreslå mig. Det sætter nogle alt for væmmelige tanker i gang.”

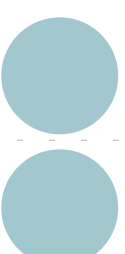

“Det er helt i orden. Det bliver også hurtigt meget virkeligt, når man taler om det på den måde.”

Respons-kort

Undvige-kort

“Det er helt umuligt for mig at tænke på. Det gør mig alt for ked af det.”

“Det er jo ikke meningen. Vi tager bare et andet dilemma.”

Respons-kort

Undvige-kort

**“Det virker alt for abstrakt.
Det kan jeg ikke forholde
mig til.”**

**“Det er helt fair. Men det er
jo også bare et eksempel.
Kunne vi måske tale om det
på en anden måde?”**

Respons-kort

Undvige-kort

**“Det ville aldrig blive
aktuelt i min familie. Så lad
os springe den over.”**

**“Det forstår jeg godt. Lad os
prøve med det næste dilemma.
Måske er det mere relevant at
forholde sig til.”**

Respons-kort

Undvige-kort

**“Det kan jeg slet ikke
forestille mig. Lad os gå
videre til den næste.”**

**“Okay. Helt i orden.
Vi prøver næste dilemma.”**

Respons-kort

Undvige-kort

**“Det gør mig ked af det at
skulle tale om det på den
måde. Det vil jeg helst
være fri for.”**

**“Så lader vi bare det
eksempel ligge. Med mindre
der er andre måder, vi
måske kan tale om det på?”**

Respons-kort

Jeres endelige point:

- 10** Åh nej! Det kunne vist ikke have gået meget værre. Måske var det ikke det rette tidspunkt at spille dilemmaspelet.
- 9 til -1** Pokkers! Måske skal I spille igen en anden dag, hvor I har mod på at tage lidt flere diskussioner.
- 0 til 9** I har sandsynligvis haft nogle spændende diskussioner, og måske endda et par overraskende modsatrettede holdninger. I kan være ganske tilfredse med jer selv. Det handler om samtalen – ikke hvor enige man er.
- 10 til 19** Flot resultat! De fleste ender i denne kategori, når de har haft et godt mix af diskussioner der blev taget, og diskussioner, der blev lagt på hylden.
- 20** Wow! Enten har I været helt enige om alle dilemmaerne, eller også har I været helt enige om at undvige alle dilemmaerne. Flot, at I er så meget på bølgelængde... ..men måske kommer der også noget godt ud af, at være uenige en gang i mellem.

Undvige-kort

“Det synes jeg slet ikke er noget dilemma. Det er jo oplagt, hvad der er rigtigt og forkert her.”

“Helt enig. Der er ikke noget at diskutere her. Lad os se, hvad det næste er.”

Respons-kort

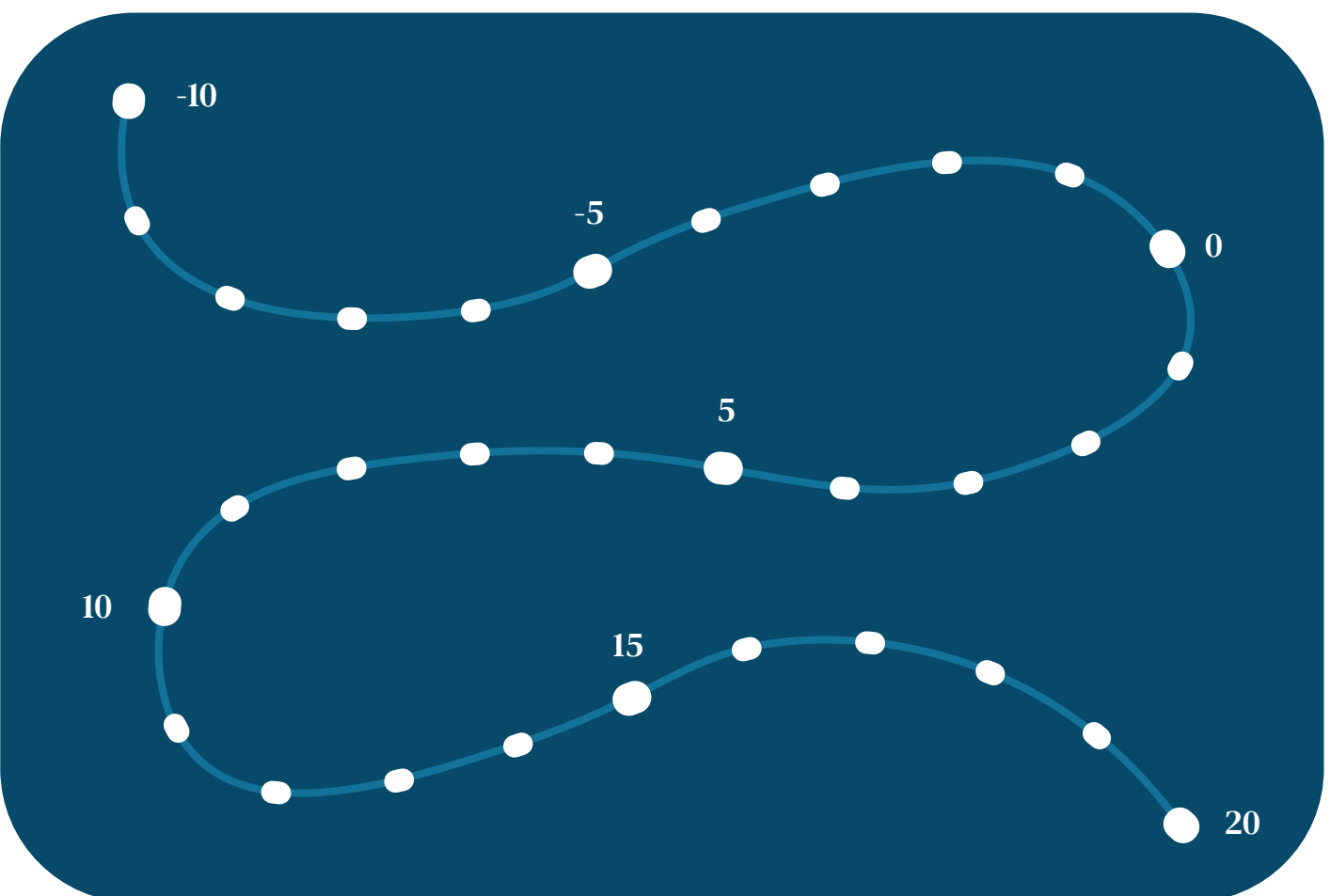
Undvige-kort

“Det er jo rent hypotetisk. For mig at se, er der ikke noget at tale om her. Det er jo bare sådan, det er.”

“Det har du ret i. Hvorfor overhovedet bruge tid på at tale om det.”

Respons-kort

Dilemmaspillet

for to spillere

Det er vigtigt at tale om svære dilemmaer, også selvom vi ikke er enige. Det er også fint at sige fra, hvis man synes, et emne er hårdt. Bare at samtalen er konstruktiv.

Kom i gang:

1. Pointmarkøren sættes på 0, på pointsporet.
2. Dilemmakortene blandes og lægges i en bunke med bagsiden opad.
3. Samtalekortene blandes og lægges i en bunke med bagsiden opad. Hver spiller trækker tre samtalekort op på hånden, de holdes hemmeligt for den anden.
4. Stemmekortene fordeles, så hver spiller har et sæt.

Sådan spilles en runde:

5. En spiller trækker et dilemmakort, og læser dilemmaet op. I diskuterer nu dilemmaet, uden at læse teksten på hovedet. I skal **ikke** afsløre, hvordan I har tænkt jer at stemme.

6. Hvis en af jer har lyst til at spille et Undvige-kort gøres det nu, ellers springes dette trin over.

- Man spiller et Undvige-kort umiddelbart efter oplæsning af dilemmakortet. Så udgår dilemmaet uden diskussion eller pointafgivning og lægges i bunken med spillede dilemmaer.
- Samtalekortene hører sammen i par. Første spiller kan kun starte med at spille et Undvige-kort, og håbe at medspilleren kan lægge det tilhørende Respons-kort ned. Herefter beregnes point og runden slutter.

7. Når I har diskuteret dilemmaet, må I vende dilemmakortet på hovedet, så I kan se stemmemulighederne. Nu stemmer I, i stilhed, på den valgmulighed, som er tættest på jeres holdning. Når begge har valgt et stemmekort, afslører I dem samtidig. Hver spiller fortæller, hvorfor de valgte at stemme, som de gjorde.

8. Runden slutter med, at der gives point, og dilemmakortet lægges i bunken med spillede dilemmaer.

9. Næste runde starter ved at begge spillere må trække et nyt samtalekort op på hånden, og at der trækkes et nyt dilemmakort til oplæsning.

Sådan får I point:

Spillerne får point sammen, for hver runde, sådan her:

- 1 point gives for to forskellige stemmer på et dilemma
- 2 point gives for to ens stemmer på et dilemma

Medmindre diskussionen og afstemningen forhindres, fordi den ene lægger et Undvige-kort (se pkt. 6):

- 2 point gives hvis medspilleren kan lægge det tilhørende Responskort.
- -1 point gives hvis medspilleren ikke kan lægge det tilhørende Responskort.

Når alle dilemmaer enten er spillet eller sprunget over, er spillet slut, og I kan se jeres bedømmelse på pointskalaen på bagsiden af pointsporet.

Spillet indeholder:

- Regler - det har du i hånden :)
- Ti dilemmakort
- Tyve samtalekort, heraf ti Undvige-kort og ti Respons-kort
- To sæt stemmekort
- Pointspor og pointskala

Du skal selv tilføje en pointmarkør: en mønt eller lignende, til at holde styr på jeres point.

Tip til gode diskussioner:

Her er tre måder at komme godt omkring dilemmaet:

- Hvori består dilemmaet?
- Hvordan kunne du forsvare den modsatte holdning?
- Husk, at spørge ind til den andens tanker.

